

“Sis mesos després, estem en un període d'incertesa”

Ja fa sis mesos des de l'inici de les revoltes als països àrabs. Com es planteja ara la situació?

—Hi ha diferents vies en els processos de revoltes que van iniciar-se a Tunísia. Cada país ha emprès una via diferent, però podríem agafar tres grups principals. Els primers serien aquells països que han aconseguit enderrocar el règim anterior i que estan immersos en un procés de transició, com és el cas de Tunísia i Egipte. Després en tenim d'altres que han aconseguit apaivagar les revoltes gràcies a l'aplicació d'unes reformes consensuades i instigades des del mateix poder. Les monarquies han demostrat ser molt més resistents del que ho han estat les repúbliques. Aquest

Lurdes Vidal, cap de l'Àrea Món Àrab i Mediterrani de l'Institut Europeu de la Mediterrània i redactora en cap de la revista *afkar/ideas*, analitza el present i el futur de les revoltes àrabs.

seria el cas del Marroc amb la reforma constitucional o el de Jordània amb els canvis de govern. Després hi ha els països que han emprès una situació de violència. Com ara Líbia, amb la intervenció de l'OTAN i les negociacions polítiques que estan acompanyant la confrontació bèl·lica i la violència molt aguda que des de fa quatre mesos hi ha

a Síria. En tot cas, sis mesos després, el que sí que queda clar és que estem en un període d'incertesa.

—**En el cas d'Egipte, tot i la dimissió de Mubàrak, la junta militar continua al poder, les protestes continuen i la repressió també...**

—El que passa és que, un cop enderrocat el líder, la junta militar pren

el poder. L'estament militar té molt bona reputació històricament en aquest país. La independència va venir de la seva mà i el poble hi té confiança. La població està d'acord que estiguin al poder per gestionar aquest període de transició, mentre les diverses opcions polítiques s'organitzen de cara a les eleccions que s'han posposat fins al novembre. El mateix ha passat a Tunísia, on també s'han endarrerit. Això vol dir que la transició no pot ser ràpida. Una cosa és desfer-se de l'autòcrata i una altra enderrocar les bases del règim, que no depèn d'una sola persona. Tot i ser règims molt personalistes, no tot depenia del líder, sinó que hi ha tot un entramat en l'aparell del poder que no ha estat desmantellat. A més, tenien molt intrínsecament lligat el poder polític amb l'econòmic. Les elits a l'ombra del dictador, que a més eren profundament corruptes, no han estat desmantellades del tot. No s'ha produït aquesta transformació total que s'esperava.

—S'hauria d'apartar aquestes elits del poder?

—Això és molt difícil de saber. S'ha de trobar un equilibri entre el que vol la població i el que permet sustentar el país, perquè aquests països estan passant per una situació econòmica molt delicada. No pots simplement deixar-lo sense producció industrial, sense el funcionament de grans empreses. Ara mateix, la junta militar que governa la transició a Egipte es debat en aquesta situació. Però l'exèrcit mateix és un estament de l'antic règim i no acaba d'actuar de forma transparent, com la població vol. De manera que la gent s'ha tornat a manifestar a la plaça Tahrir per pressionar la junta militar, per avisar-la que l'estan vigilant, ja que no els agrada la idea que els militars s'aferrin al poder. El que volen és que solucionin aquesta transició de forma transparent i no repressiva. Aquesta és la raó perquè la gent s'hagi continuat manifestant.

—A Tunísia, però, sembla que la transició va per bon camí...

—Aquest cas és diferent, perquè el paper de les forces armades no té res a veure amb el que tenen a Egipte, però sí que s'ha intentat netejar el govern de les bases de l'antic règim. A Tunísia, dels set milions d'habitants, probablement dos milions tenien carnet de l'antic partit de Ben Ali i ara s'ha evitat que

JORDI PLAY

puguin accedir a llocs de responsabilitat dins del govern. Això implica excloure una bona part de la població, que potser no tenia el carnet del partit per una qüestió ideològica sinó per una raó instrumental. És difícil gestionar aquesta situació i per això s'ha creat un comitè per vetllar pels èxits de la revolució. El seu objectiu és negociar la llei que permetrà la celebració d'eleccions i el-

“Durant el ramadà els conflictes i les manifestacions s'intensificaran”

borar una nova constitució. En aquest país s'està començant realment des de zero en el desmantellament del règim, però les antigues bases del règim tenen una gran capacitat d'adaptació. Deixen el nom de l'antic partit i es reorganitzen en nous partits polítics. A Tunísia competiran les noves formacions polítiques, les formacions de l'oposició tradicional, les antigues bases del règim que s'han reorganitzat i els islamistes, que per primer cop entren en joc.

—De fet, la gran por d'Occident respecte a les revoltes és que els islamistes radicals puguin accedir al poder...

—La religió ha estat sempre la clau de la supervivència de molts règims

polítics. Les monarquies se sustenten també en el fet que els monarques tenen una legitimitat religiosa i en el cas del Marroc la reforma de la constitució ha reiterat aquest tracte com a líder espiritual i representant de Déu davant del poble marroquí. En el cas de Líbia o de Síria, per exemple, són dos països on els islamistes havien estat eradicats amb polítiques molt repressives. Bashar al-Assad i Gaddafi s'han mostrat com a garants davant de l'islamisme tot just han vist el seu poder amenaçat, com a motiu de legitimitació davant de la comunitat internacional. També a Tunísia, com a Egipte, els antics règims s'havien fet valorar per ser els garants d'un règim moderat, tolerant, obert i

favorable a pactes amb Occident. Feien servir l'advertència que, si ells queien, vindria una cosa pitjor. Aquest ha estat el discurs durant molt de temps.

—Els processos de transició s'auguren llargs i complicats?

—És de preveure que tindrem tema per a estona. Les revoltes es van gestar en un llarg procés que va desembocar en l'esclat de les revoltes. Ara encarem processos de llarga durada, fins i tot aquells processos de transició que semblava que havien de ser més curts s'han allargat. A Tunísia i a Egipte s'han posposat les dates de les eleccions perquè es pugui organitzar bé el panorama polític de cara a les cites electorals. Probablement en tenim per

llarg, perquè és una feina molt complexa la de fer tots aquests canvis per tindre un entorn polític totalment nou. A més, a Tunísia caldrà redactar una nova constitució, posar-la en pràctica, instaurar el nou govern i fer totes les reformulacions de caire econòmic que s'han de fer. En els casos del Marroc o Jordània, tenim uns processos de baixa intensitat que aniran evolucionant en la mesura que les elits al poder tinguin una voluntat clara de fer avançar el país cap a la democràcia i vulguin prendre decisions coratjoses per fer transformacions profundes al seu país. La reforma de la constitució és un pas endavant, però depèn molt de l'aplicació efectiva de les lleis i dels canvis que incorpora. En el cas de les situacions de violència, Síria es troba en un punt de no retorn en el qual també s'ha de preveure que en el pròxim ramadà els conflictes i les manifestacions es multipliquin i siguin molt més intenses.

—Per què aquesta intensificació durant el ramadà?

—Per les facilitats de trobada, de reunió, i pel mateix clima que es viu els mesos del ramadà. A més, coincideix amb l'estiu, i als països àrabs l'estiu és una temporada calenta, en el sentit que normalment passen i es mouen coses. A Líbia estem en un procés de negociació que està en espera que pugui trobar-se una solució per situar Gaddafi en un lloc on no faci gaire nosa i que permeti trencar aquesta situació d'empat tècnic que hi ha en el front militar. Per tant, hi ha molts reptes per endavant. Hi ha, evidentment, un clima d'incertesa, que sempre és vulnerable per la possibilitat que d'altres països segueixin la mateixa línia. Però res no pot ser igual que abans, hi ha d'haver una situació de canvi. A més, totes aquestes revoltes han mostrat que hi ha un moviment de renaixement de l'arabisme, de solidaritat entre els països àrabs. Així que l'efecte contagi és possible i ningú no és del tot immune al que passi al seu veí. Estem en una situació d'una certa vulnerabilitat i incertesa que requereix molta atenció per part de la comunitat internacional perquè les reformes democràtiques puguin tirar endavant i es puguin superar les situacions de violència.

Joan Tomàs